

אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרב יוסף חי סימן טוב שליט"א
מחבר סדרת הספרים "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים
וספרי "כרם יוסף" על הש"ס

מכתב הקדמה לפרשת ויקרא

"וְהָיָה אִם-לֹא תִמְצָא-נֶחֱם בְּעֵלְיוֹ כִּי-מֵצָא בָּהּ עֲרוּת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחוּהָ מִבֵּיתוֹ" (כ"ד א')

מדוע בית הלל שהיו נוזזים ועזויותם ובכל מקום הקילו התירו לגרש את אשתו אפילו רק הקדיחה תבשילו?

וכתב בפסקי ריא"ז (גיטין סז), אע"פ שהרשעה התורה לגרש אשתו, דיברה תורה כנגד יצר הרע, שיש לך אדם שאינו יכול לכופ את יצרו בשום ענין, אבל דבר מוכרע הוא עד למאד לגרש את אשתו, והמגרש אשתו ראשונה שנאו הוא לפני המקום, ואמרו רבותינו בסנהדרין (כג.) בא וראה כמה קשין גירושין, שהרי לא היה רשאי דוד להרבות יותר משמונה עשר נשים, שכבר נאמר במלך "לא ירבה לו נשים", ולכן התירו לו לייחד את אבישג השונמית, ולא התירו לו לגרש אחת מנשותיו כדי לישאנה.

ויש להוסיף שדעת המשנה למלך בהלכות גירושין (פ"י הלכה כ"ה), שאם אדם מגרש את אשתו סתם, עובר על איסור דאורייתא בין לדעת ב"ש ובין לדעת ב"ה, והביא ראיה לזה משאלת רב פפא לאביי בגיטין (ג.), לא מצא בה לא ערוה ולא דבר וגירשה האם מגורשת, ושכן מוכח בתוס' (ד"ה פ"ק דטו"ט) דאמרין בירושלמי שלדעת ב"ש חובה לקנא משום שאינו יכול לגרשה, אלמא דמן התורה אסור לגרשה, ושכן דעת הרשב"א בתשובה (סימן י"ח), דלא תיקנו ברכה על הגט משום דיש מקצת גירושין שהן בעבירה כגון דלא מצא בה ערות דבר ומגרשה. ושכן דעת הר"ן (סימן י"ז) שדן במי שנשבע שלא לגרש (הג"ה מן ה"ד י"ד סי' נ"ח), והריב"ש (סי' קכ"ז), שאם א"ל אביו שגירש אשתו אינו חייב לקיים מצות אביו דומיא דאמר לו אביו עבור על דברי תורה, והשיג בזה על הכנה"ג (יו"ד סי' נ"ח) שכתב שאין בזה מצוה לא מדאורייתא ולא מדרבנן, ורק עצה טובה קמ"ל. וסיים שגם מההרי"ט (מ"מ סי' ק) פשיטא ליה שיש איסור לגרש אשתו סתם ועוד. וכ"כ בחי' מלאכת שלמה על המשניות, ז"ל: מצאתי כתוב בשם תוספות שאנן דהאי דנקט בריש מסכת גיטין "המביא" גט ממדינת הים, לשון דיעבד אין לכתחילה לא, משום דאסור לגרש לכתחילה. וכן מבואר בחלקת מחוקק (פ"ה הל' א' ס' ק"ט) שהמגרש אשה אם לא מצא בה דבר ערוה עובר איסור, אלא"כ האשה נתרצתה להתגרש. וכן דעת הב"ש (סז) שהוא איסור דאורייתא אם מגרשה סתם. וכן ראיתי בחי' מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל (גיטין סז) שכתב בפשיטות שהוא איסור דאורייתא לגרש את אשתו סתם. איך שיהיה צ"ב כיון שיש איסור בדבר מדאורייתא או מדרבנן עכ"פ או מדרך המוסר, מדוע א"כ לדעת בית הלל התירה התורה לגרש את אשתו ואפילו הקדיחה תבשילו?

ביאור א' - מקדיחה ילדיו מדרך התורה והמצוות

ראיתי בזה תירוץ נפלא ביותר, והוא שכוונת בית הלל למ"ש בברכות (י"ז), אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותינו, שלא יהיה בן המקדיח תבשילו ברבים, וזה הכוונה שמקדיחה תבשילו מגרשה, היינו אשה שאינה מגדלת את בניו על דרך התורה,

נחלקו רבותינו ז"ל במשנה בגיטין (דף טז.) בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, כלומר אם זינתה, שנא' "כי מצא בה ערות דבר". בית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו, שנא' "כי מצא בה ערות דבר". בית שמאי דורשים תיבת "ערוה", ובית הלל תיבת "דבר", ר' עקיבא אומר אפי' מצא אחרת נאה הימנה, שנא' "והיה אם לא תמצא חן בעיניו". ובשו"ע (פ"ה הל' א' ס"ג) כתב לא יגרש אדם אשתו ראשונה אלא"כ מצא בה ערות דבר, ונחלקו הח"מ והב"ש, שלדעת הב"ש ר"ל או ערוה או דבר כגון הקדיחה תבשילו, וכן מפורש בפה"מ להרמב"ם וכו"כ הגר"א דהלכה כבית הלל, ודלא כהח"מ שכוונת השו"ע דוקא ערות דבר ממש.

והנה הדבר לכאן פלאי עד למאד וצ"ע שהרי בכל מקום בית שמאי נהגו בתקיפות רבה ובית הלל בענוה ואורך רוח, וכמבואר באריכות במסכת שבת (ל"ב.) באותו נכרי שרצה שיגייירו ויילמדנו כל התורה כולה על רגל אחת שב"ש דחפו באמת הבניין, והלל קרבו וגייירו, ואמרו שם קפדנותו של שמאי בקשה לטורדו מן העולם, וענוותנותו של הלל קרבו תחת כנפי השכינה. וב"ש מחמירים בכל מקום וב"ה מקילים, ואילו כאן ב"ש לא מתירים לגרש את האשה אלא אם כן זינתה תחת בעלה, ואילו בית הלל סוברים שאפילו הקדיחה תבשילו מגרשה, ומקילים ליתן לבעל אפשרות לגרש את האשה בנקל, וקשה שלכאן יותר ראוי היה לבית הלל להחזיק בדין שהבעל רשאי לגרש את אשתו רק אם זינתה תחתיו?

ולמה חומר הקושיא יש להוסיף מה דאיתא בפרקי דר"א הגדול (פ"ק ל"ז), שבשעה שהאשה מתגרשת מבעלה, הקול יוצא מסוף העולם ועד סופו ואין הקול נשמע. ואמרו עוד רבותינו סוף גיטין (סז.), כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, שנא' "וואת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין עוד פינות אל המנחה ולקחת רצון מידכם, ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעורך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך", וכתבו ב"י והרמ"א (פ"ה הל' א' ס"ט) בשם האגודה דוקא אם מגרשה על כרחיה, ונראה לפענ"ד דהיינו דוקא שהאשה חפצה בגירושין, ולא כאשר הבעל יזום וגורם, כמבואר בתשו' הר"ן (סי' י"ז) וז"ל המ"ב (פ"ה הל' א' ס"ט) הרד"ל לפרקי דר"א העמיד המאמרים הנ"ל בקנה"א, שהקול היוצא מסוף העולם ועד סופו, ומגיע אל המלכות הנקרא מזבח ה', כמ"ש בסבא דמשפטים (ק"ז ב') מדבחה אמאי דכל נשין דעלמא בדיוקנא דההוא מזבח קיימי. ובבאר היטב (פ"ה הל' א' ס"ט) הביא מכנסת הגדולה בשם הרא"ם (מ"ס עמק שם) שאשה בזיווג ראשון, אפילו ח"ו מאוסה ביותר אין לו לגרשה, אלא"כ מצא בה דבר פריצות כמבואר בנושאי כלים שם.

ומעבירה אותם מדרך הישר, ולזה מצוה לגרשה. ויש להביא רמז לדבר ממ"ש ביבמות (א). אודות אשתו של רבי חייא שהיתה מצער אותו, ובכל זאת כשהיה מוצא דבר מה, היה כורך אותו בסודרו, ומביא לה כמתנה, אמר ליה רב לדודו רבי חייא: והרי מצערת היא אותך, אמר ליה רבי חייא לרב: דיינו בכך שנשותינו מגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא, [אך פירוש זה קשה להולמו ע"פ הפשט שהקדיחה תבשילו הוא כפשוטו].

וכיוצא בזה שמעתי מהרה"צ רבי יאשיהו פינטו שליט"א בשם דורשי רשומות וכן הוא בספרו חזון יאשיהו (פנינים עמ' ט), במה שאמרו חז"ל במשנה בשבת (טז:), המוכבה את הנר כחם על הנר כחם על השמן כחם על הפתילה חייב, שרמו התנא בזה על הנשמה שנמשלה לנר, (כתוב (משל' כ"ד) "נר ה' נשמת אדם", שעל ידי התורה והמצוות מאיר את נדה, ולכן אמרו חז"ל שהמכבה את הנר מפני שהוא חס על הנר, שחומל על בנו שלא לייסרו ולהוכיחו בדרך טובים, ומחמת רחמנותו לא מטריחו להשכים ולהעריב ולקבל עליו עול תורה, הרי זה מתחייב בנפשו, כמ"ש (משל' י"ג כ"ד) "חושך שבטו שונא בנו", או מפני שחם על השמן, היינו על הוצאות ממון לבנינו ובנותיו לת"ת, או חס על הפתילה שרוצה שיהיה בנו מפותל ובעל מקצוע, בכל אלו הרי זה מתחייב בנפשו, והוא מה שאמר ירמיהו הנביא (אכה ד י') "ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן", רומז על אותם נשים שריחמו על ילדיהם שלא יסבלו עליהם עול תורה, זה הביא אותם לאכזריות גדולה עד שבשלו את בניהם.

ביאור ב' - דוקא מקדיחה תבשילו בזיווג שני

ויש להביא בזה מה שדקדק הב"ש (פס"ע ק"ט) מדברי הטור שם, שכל מחלוקתם של בית שמאי ובית הלל נאמרו דוקא בזיווג שני, שאם הקדיחה תבשילו לדעת בית הלל מגרשה, שבזה דוקא נאמר הכתוב "ערות דבר" שאפילו על דבר בעלמא כמו הקדיחה תבשילו מגרשה, אבל בזיווג ראשון אין לו למחר לגרשה ומודים בית הלל לבית שמאי שדוקא אם מצא בה ערות דבר מגרשה, וכדאמר רבי אלעזר בשלהי גיטין שכל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, ואדרבה מוטל על הב"ד לכפותו שלא לגרשה. אבל מדברי רש"י והרמב"ם והשו"ע נראה שמחלוקתם אפילו בזיווג ראשון. ושבו כתב לצדד שאולי גם הטור מודה לדבריהם,

ביאור ג' - לטובתן שלא יצא שם רע בגירושיהן

מצאתי בתורה תמימה בפרשתן שהקשה, וכי יתכן שתהינה בנות ישראל מווללות כל כך עד שמפני כל דבר קל יהיה רשאי בעלה לגרשה בעל כרחו, ותרין דאדרבה הדין של ב"ה ור"ע נתקנו בעיקרן לטובתן ולזכותן וכבודן של בנות ישראל, כי אם היה הדין שאין רשאי לגרש אלא אך ורק משום ערות דבר, א"כ אם היה עובר ומגרשה משום סיבה אחרת שבינו לבניה, שאין בה משום גנאי וחסרון לה, היו אומרים העולם שמפני ערות דבר גירשה, והיה יוצא לה שם רע ולא היתה יכולה להינשא עוד לעולם, משא"כ עתה שאפשר שגם לבית הלל תתגרש מפני סיבות שונות שאין מגנות אותה כל כך, ממילא גם אחרי שיגרשה זה יקפוץ עליה אחר לנושאה.

ביאור ד' - שלא תהיה מושפלת ונבזית תחת צרתה

לפענ"ד נראה ביאור הדבר לאמיתו של דבר, דהנה מעיקר הדין לולא חרם דרבינו גרשום ולולא שכך נהגו היום שלא לישא אשה על אשתו, רשאי היה אדם לישא כמה נשים, וכמו שהיו נוהגים בשנים קדמוניות ברוב המקומות, וא"כ אם האשה מקדיחה תבשילו של האדם, כלשונו של רבינו המאירי שכוננת העניין שאינה משתדלת בצורכי ביתו להושיבם על אופניהם ומסרבת לו ואינה מתנהגת על פי רצונו, אף אם נאמר שעניין הקדחת התבשיל הוא עדיין לא סיבה מספקת לגירושין, מכל מקום ודאי סיבה היא

שיישא עוד אשה שתהיה כשירה לפניו, ואדרבה כאשר יהיו נשואות לו ב' נשים, תוכרחה הראשונה להשתדל בעניינו וכבודו של הבעל יותר בקפידה, כדי שלא תהיה האחרת נאה הימנה במעשיה, ונמצא זה מכנים צרה בתוך ביתה, וזאת הראשונה תהיה מושפלת ונבזית לפני בעלה וצרתה על מעשיה הראשונים, על כן שקדו בית הלל בתקנתן של בנות ישראל, שלא תהיה זאת האשה הראשונה כבולה תחת רשות בעלה, לפי שאינו מגרשה כדי לא לעבור איסור, לכן הורו שאפילו הקדיחה תבשילו רשאי לגרשה, ותשוב לבית אביה, ולא תהיה תחת צרתה.

ביאור ה' - בית הלל חוששים פן תזנה תחתיו

עוד נראה לפענ"ד ששורש מחלוקת ב"ש וב"ה הוא בחשש שמא תזנה האשה תחת בעלה, שהוא עוון חמור מהאיסורים החמורים שבתורה, והרס וחורבן קדושת וייחוס בית ישראל, לכן בית הלל סוברים שאם אין האשה כשירה לפניו, ומקדיחה תבשילו, יש לחוש שמא איננה יראה מפני בעלה, לכן רשאי לגרשה כדי שלא תזנה תחתיו, ועוד שאפילו אם בתחילה שרק הקדיחה תבשילו עדיין אין מקום לחשוש שתזנה תחתיו, מ"מ מתוך כך שמקדיחה תבשילו מוסיפים לריב עד שמתוך כך תבוא לזנות, והדבר מוכח גם ממה שבית הלל דורשים כן מלשון הכתוב "כי מצא בה ערות דבר", להורות שמגרשה מפני שעלולה לבוא לידי כך. ואמנם כל זה כאשר יש רגלים לדבר שיבואו לידי כך, אבל בלא"ה שנאוי הוא המשלח, ואין חוששים שתגדל המריבה, כמ"ש הט"ז (פס"ט) סי' ק"ט. אך בית שמאי לא חששו לזה ואמרו שכל זמן שלא מצא בה ערות דבר לא יגרשה.

ואפשר שב"ה וב"ש לשיטתם בריש מסכת קידושין, שבידוע לדעת בית הלל האשה מתקדשת בפרוטה ובשוה פרוטה, לכן כיון שבנקל נתרצתה להתקדש לו, יש לחוש שמתוך מריבתם תבוא לידי כך, משא"כ לבית שמאי שאין האשה מתקדשת בפחות מדנר [שזה 192 פרוטות], כיון שלא נתרצתה להתקדש לו בנקל, לכן לא חוששים לכך. ובה נחא קושיית רבינו הרמב"ם (פס"ט גיטין טז), איך התייר ר"ע לגרשה אפילו מצא אחרת נאה הימנה, שכתב: ודברי ר' עקיבא דחויים, לפי שאם מצא נאה ממנה ישאנה עליה ולא יגרש את זו בעוד שלא חטאה שום חטא והיא מתאימה לדעותיו. ולאור האמור נחא שאע"פ שמהתורה רשאי לישא כמה נשים, כל זה ראוי ונכון כשאין בליבו על אחת מהם, וכאמור.

ועפ"ז נראה גם ליישב מה שמצינו לעניין השקייט סוטה, מדוע דוקא לעניין אשה שנחשדת שנטמאה וזינתה תחת בעלה, התקנה לה התורה תקנה ובדיקה במי המרים, ומדוע לא התחדש בירור ונס בדיקה מופלאה זו בכל אדם הנחשד על דבר איסור, כגון במי שנחשד על הגזל או על הרצח וכיו"ב, ולאור האמור יש לומר שהכל עניין אחד כדי שלא יבואו בנות ישראל לידי עוון חמור זה שכל יסוד קדושת וטהרת ישראל תלוי בו.

ביאורים נוספים:

ו'. נותנת לו חלק הרע בתבשיל ז'. מקדיחה הזרע ח'. מורדת

ראה בדרשות חלקת יעקב (דף ט"ו) שהסביר שהכוונה שאת החלק שהוקדח בתבשיל נותנת לו, והחלק הטוב לוקחת לעצמה. ובספר אהבת ישראל (שנת תש"ז, פרק כ' טז) מבאר דהיינו מקדיחה הזרע שלא תתעבר ותוכחש יופייה, לכן הרי זה מגרשה לדעת בית הלל. ובח"י הש"ך עה"ת (פסוק) נראה ביאור נוסף, על דרך כי אם הלחם אשר הוא אוכל (בראשית ל"ט. ו'), אכלה ומחתה פיה (משל' ל' כ'), כן זאת אם מקדיחה תבשילו היא מאותם שיצאות בלא כתובה, שעוברת על דת משה כגון משמשתו נדה, ועוד יש להוסיף על דרך זה דמייירי במורדת, וממילא אין שייך בה הטעם דיינו מגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא.

לדגל גיליון 500

**איגרת ידידנו הגאון המופלא
מרבין תורה חורז חרוזים שמו מפארים
מנוי העלון למעלה מעשור שנים
הגאון הרב אליהו ברכה שליט"א**

מחה"ס הנפלאים "משנת הגט" "תולדות נח"
שור"ת "מחשבות אדם" ובעל "מערכה בפרשה"

למעלה הגאון הרי"ח הטוב נר"ו

שמועה טובה תדשן עצם השמים לטוהר, קול המשמח רבנן ותלמידהון ושלומיהון מי נהר, וזכה 500 אשכולות מפיקים וזהר, מאת ידידנו חביבנו זקן ויושב בשיבה והוא נער, לא ימיש עשות פרי ומי יעלה בהר, אלה תולדות יוסף כ"ד קישוטי כלה הרבות מתן ומוהר, מקל שקד מעת תפציע אילת השחר עד אשר ישלש סהר, שמן מחלמיש דובשא וינא של תורה דגן תירוש ויצהר, עושה פלא אשר לא יבין זאת איש בער.

על של עתה באתי, בהשקפה לטובה כי הלום ראיתי, בזמן הביניים דמתקרי בין הזמנים, איה סופר איה שוקל מעדנים ופנינים, וזה לך האות, אחר הקידה גיליון חמש מאות, חזור ושושן הבירה א'רגו היהודים וע'בד 500 איש האשכולות, לוחם מערכות ורב מעלות, ואת לרבות פרשנדא, לפרש תורת האלוקים ואת פורתא, בן פורת יוסף בכור שור לעול תורה וחמור למשא הקודש, ה'ן אומרים לי שראה את החודש, נכתב ונחתם בטבעת המלך ועשות אותו משתה ינא דיוסף אשכול הכופר בכרמי רבנן, מעשי דיו להתפאר מתנת אלוקיו אשר חנן, קשיא עתיקא וטעמי תריצא א'מר מן החדש טרי ורענן, ואש מתלקחת שלהבת יוסף חי עמוד הענן, דיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש שוהם וישפה אבני מילואים, כל טוב מצרים פירות משובחים ונאים.

חבר מן המניין בבית מדרש גבוה להוראה 'ברכת אברהם' פעה"ק רמות ירושלים תובכ"א בעומק העיון בחו"מ, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה אלא יורד אל העם בדרשות חוצבות להבות אש ובהקמת ישיבות לצעירי הצאן המנצלים את יומי דפגרא ובפרט את הימים המקודשים במעלי פניא דשבתא מלכתא, ויחד עם זאת לא מונע ממנו ליתן פריו בעתו דבר יום ביומו מלא שבוע זו גיליון מלא מזן אל זן למתק ולהטעים את שולחן השבת לאלפי בני ישראל המתענגים על רוב טובו.

ולא נצרכה אלא לברכה, ברכת הדיוט קלה כמות שהיא, שיוכה להמשיך במפעלו הנאדר עוד ועוד מאות גיליונות לליגיונו של מלך ויגיע למניין 1000 לך שלמה למתענגים על פריו ועוד כהנה וכהנה, וימשיך להגדיל תורה ולהאדירה בספריו הנאדרים ובפעולותיו לנערים, ויקרב לב בנים לאבות בדרשותיו חוצבי להבות, ויראה שובע שמחות בביתו והצלחה בכל מסילות נתיבתו, והיה כעץ שתול על פלגי מים, אילנא רברבא בכרם בית ישראל.

כה דברי הצב"י ידידו מוקירו כרום ערכו
א"ב מלאכה ס"ט

"וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחוּהָ מִבֵּיתָהּ"

מדוע כותבים בגט דוקא י"ב שורות?

1. התוספות בתחילת מסכת גיטין כתבו: "ומה שנהגים לכתוב י"ב שורות בגט, אומר ר"ת משום דגט גימטריא י"ב."

2. עוד כתבו, "ור"י שמע בשם רב האי גאון ובשם רבינו סעדיה, משום דכתיב "ספר" כריתות כשיעור 12 שורות המפסיקין בין ארבעה חומשי ספר תורה, כדאמר במסכת בבא בתרא (דף י:): שצריך להניח ארבעה שורות בין כל ספר וספר, והפסק שבין וידבר למשנה תורה לא חשיב שאינו אלא חזור ושונה מה שלמעלה."

3. בספר התרומה בהלכות גיטין (סמ"ק ק"צ) פירש, משום דכתיב "זה" ספר תולדות אדם ודרשינן במדרש אפילו סגולת הספר נאמר לאדם הראשון, כלומר שרטוט הספר. ובשו"ת בנימין זאב (סמ"ק ק"ט אות ט) ג"כ הביא טעם זה, והוסיף דגם לטעם זה דרשינן דכיון דגט הוי בגימטריא י"ב, וזה בגי' י"ב, וממילא דרשינן דמה שאמרו גבי אדם הראשון "זה ספר" אפי' שרטוט חוזר גם על גט.

4. בשו"ת בנימין זאב, מפרש שכותבין 12 שורות בגט, כנגד י"ב שבטים, כלומר שעי' גט זה שהוא י"ב שורות מתירים אותה להנישא לכל מי שתצא מירושלם. וכ"כ בחי' אנשי שם ריש גיטין.

5. ההת"ס מפרש ע"פ מ"ש ביבמות (פג): אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה, שנא' "גרש לך ויצא מדוך". והנה "לך" במספר קטן גט, וכשתכתוב גט במילואו: גימ"ל ט"ת עולה בגימטריא עם הכולל גר"ש והיינו גרש לך. וי"ב שורות בגט כנגד י"ב אותיות שבפסוק "גרש לך ויצא מדוך".

6. הגר"ח פלאגי זצ"ל בספרו נפש החיים (מערכת ג' אות ל"ז) כותב בשם הרב נור הקודש שהטעם שנהגו לכתוב בגט י"ב שורות, כי מקיש הוויה ליציאה, דבנישואין ובקידושין יש קדושת שם הוי"ה, ומטעם זה נקי יהיה לביתו שנה אחת (דנצ"ס כ"ד), י"ב חודש, נגד י"ב צירופי הוויה. וכ"כ מר בריה הגאון ר' יוסף פלאגי זצ"ל בספרו יוסף את אחיו, (מערכת ג' אות ה').

7. בספר מלתא בטעמא (ח"צ סי' קל"ג עמוד ז"א) לג"ר ראובן בן דוד זצ"ל כתב טעם נפלא לשם "גט", שכשהאיש נושא אשה מתחייב לאשתו בשלושה דברים: א, שאר. ב, כסות. ג, עונה. והאשה מתחייבת לבעלה בתשע מלאכות בכתובתה: א, טוהנת. ב, אופה. ג, מכבסת. ד, מבשלת. ה, מניקה את בנה. ו, מצעת לו המיטה. ז, עושה בצמר. ח, מוזגת לו הכוס. ט, רוחצת פניו דיו ורגליו. ועל כן כשמגרש אותה נפטר הוא משלוש דברים שהוא חייב לה, וזה כנגד אות ג' מתבת "גט", והיא נפטרת מתשעה דברים הרמוזים באות ט'. ולפי זה י"ל שמטעם זה ג"כ כותבין י"ב שורות בגט, ומזכירים להם טעם זה בכתבת הגט, אולי עי' לא יפרדו, כעין מה שמצינו בגט מעושה דכהן.

8. שמעתי מהגר"ר יונה רפאלי שנהגים לעשות י"ב שורות בגט כנגד י"ב דינים עיקרים הנוהגים בגט מדאורייתא, להורות שעל הסופר ומסדר הגט לחזור ולבדוק לכל דינים הללו. וכמו שמנה הרמב"ם ריש הלכות גירושין (פ"ה ס"א פ"ב) עשרה דינים שהן עיקר הגירושין מן התורה, והלחם משנה הוסיף שני דינים. ואע"פ שתירץ הלחם משנה שלא מנאם הרמב"ם לפי שניתן ללומדם מתוך עשרה הדינים, מכל מקום הרי עלו בסה"כ י"ב דינים, ואלו הם: א. לא יגרש האיש אלא ברצונו, ב. שיהיה בכתב ולא בדבר אחר, ג. שיהיה ענין הכתב שגרשה והסירה מקניינו, ד. שיהיה ענינו דבר הכרות בינו לביתה, ה. שיהיה נכתב לשמה, ו. שלא יהיה מחוסר מעשה אחר כתיבתו אלא נתינתו לה, ז. שיתנו לה, ח. שיתנו לה בפני עדים, ט. שיתנו לה בתורת גירושין, י. שיהיה הבעל או שולחו הוא שנותנו לה, [ושאר דברים שבגט כגון זמן וחתימת העדים וכיוצא בהן הכל מדברי סופרים]. י"א. שיהא הכותב ישראל ולא גוי עבד או חש"ו, י"ב. שתהא האשה המקבלת אותו בת דעת ולא קטנה ושוטה.

9. ידידי הרה"ג מרדכי חיים שליט"א (גיליון פנינים) ביאר ע"פ מה שאמרו בפרקי דרבי אליעזר (פ"ק) כי בשעה ראשונה צבר הקב"ה עפרו של אדם, בשנייה גיבלו, בשלישית רקמו, ברביעית נורקה בו נשמה, בחמישית קם על רגליו, בששית קרא שמות, בשביעית נודמנה לו חוה, בשמינית נצטוו על פירות, בתשיעית עלו למטה שנים וירדו ארבעה, בעשירית עבר על צויו, באחד עשר נדון, בשנים עשר נתגרש מן עדן שנא' "ויגרש את האדם", ובאר דכותבין י"ב שורות בגט כנגד השעה השנים עשר שנתגרש אדם מגן עדן.

10. ויש להוסיף בזה שיש כאן רמז שריבוי הגירושין בעולם, הם מחמת גירושין של אדם הראשון, להורות שע"י תיקון חטא אדם הראשון, יתמעטו הגירושין.

הידות

שאלה:

מתי לא יקח תינוק בחיקו, אינו אבל ולא מדובר בתשעה באב?

תשובה:

לא יקח ילד בחיקו סמוך לערב שמא יטפן בגדיו ובעוד שיחפש אחרי מים יעבור מנחה או יתאחר לבוא לבית הכנסת.

מקורות:

ספר חסידים סימן י"ח והובא במג"א או"ח רל"ב סק"ג.

שאלה:

כיצד יתכן שכהן צריך לברוח מביתו משום טומאת מות דוקא ביום חול אבל לא בשבת?

תשובה:

כאשר יש מת בבית הפתוח לחדר מדרגות, הטומאה בוקעת ועוברת לחדר המדרגות ולשאר הבתים הפתוחים אליו, אע"פ שכל הפתחים שבבית המת סגורים, מדין סוף טומאה לצאת, וכיון שאין דרך להוציא את המת בשבת, ממילא הטומאה אינה עוברת בשבת דוקא לטמא את שאר הבתים.

מקורות:

רעק"א י"ד ס' שע"א ס"ד הביא שהמב"ט הקיל בזה בשבת, והובא במהרי"ט (ח"א סי' צ"ו), וכן פסק מרן ורבינו יוסף חיים זצוקל"ה בעוד יוסף חי (פרשת תצוה אות י"א).

שאלה:

למי אסור ללבוש בגדיו לאחר שפושטן?

תשובה:

כהן גדול ביוה"כ, כיון שפושט את ארבעת בגדי לבן שעבד בהן ביום זה, ונכנס בהן לפני ולפנים, אותם בגדים נגזין, ואינו עובד בהן יותר לעולם.

מקורות:

בגמ' יומא (יב:) ועוד, נחלקו חכמים ורבי דוסא, חכמים אומרים שאחרי שהכהן גדול עבד בבגדי לבן ביוה"כ, הבגדים נגזין במקום שפושטן ואינו עובד בהם, לא הוא ולא אחרים לעולם, שנא' (ויקרא ט"ז כג') "ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבואו אל הקודש והניחם שם". וכ' רש"י (חולין קיז.) שטעונים גזירה עולמית. ור' דוסא חולק שכהן גדול פושטן וכשירין הם לכהן הדיוט כל השנה, ורק כה"ג אינו רשאי להשתמש בהן ליוה"כ אחר, ופסק הרמב"ם בהל' כלי המקדש (ח' ה') כחכמים, וז"ל: ובגדי לבן שעובד בהן ביום הצום, אינו עובד בהן פעם שניה לעולם, אלא נגזין במקום שפושט אותם שם, שנא' "והניחם שם" והם אסורים בהנאה.

שאלה:

באיזה מקרה ב"ד מלקין גם למי שעבד איסור בשוגג?

תשובה:

המיר בהמת קודשים בבהמת חולין, עיין ויקרא ז"ך.

מקורות:

עיין מסכת תמורה דף י"ז בגמ' גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי, פירש רש"י: דרבי ביה קרא הוא שוגג כמזיד, גבי קדשים לא לקי דלא מצינו מלקות אלא במזיד ובהתראה. ומבואר להדיא ברש"י שבתמורה לוקה בשוגג. והתוס' שם כתבו בזה"ל: אית ספרים דגרסי גבי תמורה קדיש כו' ולפי גירסא ראשונה משום דשוגג דתמורה לקי דגזירת הכתוב היא משום דכתיב יהיה לרבות שוגג כמזיד, ורבינו ברוך ורבינו שמעון שאנץ איפלגו בה הרבה אם יש מלקות בשוגג דתמורה ומצאו בה ספרים חלוקים הכא ובריש מכילתין פירשתי, ע"כ.

הזכיר!

שמחים לבשר לציבור שוחרי התורה

בני הישיבות. אברכים. מגידים. דרשנים. רבנים.

מרצים. רמז"ם. מלמדים. סופרים. עורכים. מו"לים

ולכל שוחרי מתיקות התורה

על הופעת הספר:

"אשכול יוסף" מועדים

מערכות נפלאות מלאות מתיקות ועריבות התורה!

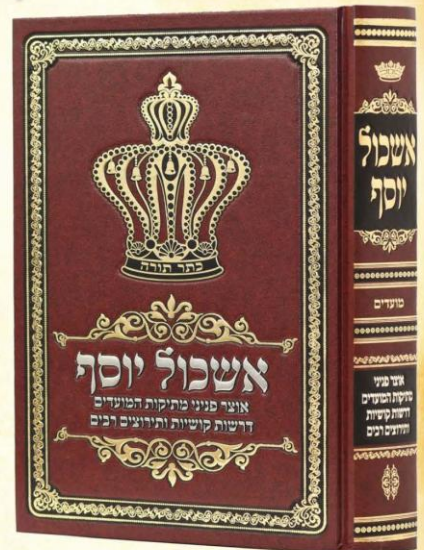
אוצר דרשות ופנינים למועדי השנה, מאלול ימים נוראים ועד תשעה באב.

למעלה מ-1000 מערכות של קושיות מרתקות, על כל קושיא עשרות תירושים נפלאים.

600 עמודים גדושים בהיקף מופלא וחדשנות ייחודית: מתיקות, חריפות, בקיאות, בהירות, בפאר ובהדר!

כך נוסף בסדרת "אשכול יוסף" על התורה והמועדים, מאת המחבר והיוצר הר"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א שספריו כבשו את מדפי הספרים והתקבלו באהבה וחיבה בעולם התורה ובקרב שוחרי התורה ומתיקותה.

להשיג בחנויות הספרים המובחרות, הפצה ראשית: "יסוד".

החנויות בהן ניתן להשיג את ספרי המכון:

ירושלים: "יפה נוף" צומת בר אילן | הספריה הספרדית רח' דוד | "הפצת ספרי קודש" רח' דוד | "ולדמן ספרים" בבהמ"ד בעלזא | מקור הספר "יריד הספרים" מלכי ישראל 3 גאולה | **מקור ברוך:** "נזר הקודש" ע"י זוהרי חמה

בני ברק: הרב שאול שולמן רח' סוקולוב 34 כניסה ב' - פנימית 0527618640 | **בחולון:** 052-7108849

אופקים: 0533161507 נתניה: 0504136465. **אשקלון:** "מוריה", רחוב העבודה 28 ח"ל: וגשל מאזניים

לברורים והזמנות: 054-84-60007/8

שלמו ותזין נפליכם

להאזנה לשיעורי המרתקים של

הרב **יוסף זוי סימן טוב** שליט"א מוזכר סדרת "כרם יוסף" על תש"ס וסדרת "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים

073-371-8053

לקבלת צינתוק

והאזנה בשידור זוי:

וזיג והקצי #

יור' לזכות ידידתו האוהב והנעים אוהבי התורה

להגדיל תורה ולהאדירה פטרנו העלון "אשכול יוסף"

מר **גדעון נסים** הי"ד ומר **אהרן נסים** הי"ד

אורך ימים ועליו זיוו וכבוד אושר ועושר

בראות איתנו והנורא מעליא ועובע שמוזות וכט"ס

בכלל הברכות ידידתו היקר ה"ה **שלומי נסים** הי"ד

מוקדש ומנוח לע"ה הוריהם היקרים:

סאלם אליה בן מסעדה ז"ל, **זוריה** בת מרגה ע"ה

נסים בן **זוריה** ז"ל, **נסים** מועלם בן **סלימה** ז"ל,

ולע"ה **מיכאל** בן **זדה** ז"ל, ולע"ה **זו** בן **זדה** ז"ל,

ת. נ. ז. ב. ה.

"עץ זיווים למוזיקים בה תומכיה מאושר"